

Kalotaszeg Reménye

„Várván a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.” (Titusz 2:13)

12. szám, 2017. február

Keresztény szellemiségű, ingyenes havilap

A magyarókereki, XVIII. században épült református templom

A reformáció (8. rész)

A székely szombatosok (1)

Háború és béke járt a reformáció nyomában. Háború Európának több, a reformációt befogadó országában, ahol a vallás miatt és annak jegyében folyt a katolikusok és a protestánsok vére.

Ellenben béke volt Erdélyben, ahol a nézeteltérések ellenére,

az 1568. évi januári tordai országgyűlés alkalmával bevett (törvényes) vallásnak nyilvánították a katolikus mellett a lutheri és kálvini reformált egyházakat, valamint az erdélyi származású unitárius hitet. A bevettség mellett azt is szabályozta a törvény, hogy mindenki olyan prédikátort hallgathatott és fogadhatott, amilyent a hite diktált és senkit sem háborgat-

hattak vallási nézeteiért.

(folytatás a 3. oldalon)

Üzenet

Kedves Olvasók!

A jelenlegi, 12. lapszám révén már kerek egy éve, hogy tavaly márciusban újtára indítottuk a *Kalotaszeg Reményét* – Kalotaszeg 43 helységének kb. 6300 otthonába.

Reméljük sikerült cikkeink által színesebbé tenni oly könnyen beszürkülő, kikopó lelki életünket. Fő célunk továbbra is az marad, hogy mindannyiunk egyedüli reményét, a mi nagy Istenünket és üdvözítőnket, Jézus Krisztust – Aki egy az Atyával és a Szentlélek Istennel – és az Ő hozzánk intézett üzenetét közelebb hozzuk szívünkhöz és mindennapjainkhoz, az Ő Igéje által.

Bármilyen is következne világunkra és országunkra, ne feledjük: Ő mindent előre tud, ismeri a mi leülésünket és felkelésünket,¹ és ha **1** „Te ismered ülésemet és felkelésemet, messziről érted gondolatomat. Járásomra és fekvésemre ügyelsz, minden utaimat jól

Tartalom

Kalotaszeg Reménye 2017/ 12. szám, február

- A reformáció 1
- Üzenet 2
- Utam Istennel..... 6
- Kalotaszegi Istenes vers..... 12
- Igemorzsák..... 13
- Imasorok..... 14
- Tízparancsolat (12) 15
- Egészségünk 19
- A Biblia válaszol 22
- Nyerő kérdés 27
- Könyvajánló 27
- Házastárs-kereső 28
- Hirdetések..... 28

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
3. sz. sz. 2016. március Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció (1. rész) Utam Istennel! Egészségünk: A test

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
3. sz. sz. 2016. április Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció: a test és a lélek Egészségünk: Az isteni bontás

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
3. sz. sz. 2016. május Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció Isteni ajándék...

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
4. sz. sz. 2016. június Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A szombathelyi üzenet Egészségünk: A szombathelyi üzenet

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
5. sz. sz. 2016. július Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció: a test és a lélek Egészségünk: A szombathelyi üzenet

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
6. sz. sz. 2016. augusztus Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció: a test és a lélek Egészségünk: A szombathelyi üzenet

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
7. sz. sz. 2016. szeptember Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció: a test és a lélek Egészségünk: A szombathelyi üzenet

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
8. sz. sz. 2016. október Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció: a test és a lélek Egészségünk: A szombathelyi üzenet

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
9. sz. sz. 2016. november Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció: a test és a lélek Egészségünk: A szombathelyi üzenet

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
10. sz. sz. 2016. december Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció: a test és a lélek Egészségünk: A szombathelyi üzenet

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
11. sz. sz. 2017. január Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció: a test és a lélek Egészségünk: A szombathelyi üzenet

Kalotaszeg Reménye
Minden a mi boldog reményeinknek, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megismeréséért! (Tízpara 3:13)
12. sz. sz. 2017. február Kalotaszeg szellemi, igemorzsa hetek

A reformáció: a test és a lélek Egészségünk: A szombathelyi üzenet

gyermeki hittel Őrá bízunk életünket, akkor angyalainak fog parancsolni, hogy tenyerükön hordozzanak.²
tudod.” (Zsoltár 139:2-3)
2 „Mert azt mondtad te: az Úr az én oltalmam (...) az ő angyalainak parancsol felőled, hogy őrizzenek téged minden utadban. Kézen hordoznak téged, hogy meg ne üsd lábadat a kőbe.” (Zsoltár 91:9, 11-12)

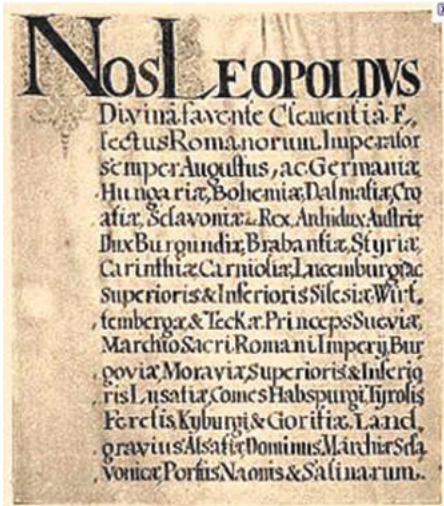
Az Úr áldja meg mindannyiunk életét, szeretett kalotaszegiek, és vezessen el az Ő szent országába, a Jézus Krisztus dicsőségének megjelenése és az Ő kegyelme által! Ámen.
„Minden gondotokat Ő reá vessétek, mert neki gondja van reátok.” (1 Péter 5:7)

A reformáció (8. rész)

(folytatás az 1. oldalról)

Erdély fejedelmei sorban fel- esküdtek a négy bevett vallás és a három bevett nemzet¹ intézményére, mely a fejedelemségi egyensúly alapját képezte. Később a Rákóczi szabadságharc (1703-1711) elvesztése után, amikor a majtényi síkon történő fegyverletételt követően az erdélyi fejedelemséget a Habsburg birodalomhoz csatolták, Erdély és a birodalom kapcsolatát egy külön okmány rögzítette, a már azelőtt kiadott *Diploma Leopoldinum*.

Az I. Lipót által 1691-ben kiadott *Diploma Leopoldinum* első oldala

¹ A három bevett nemzet a szászokat, székelyeket és a magyarokat kell értenünk. E nemzeteket inkább politikai, és nem elsősorban etnikai értelemben foghatjuk fel. Mint tudjuk, ekkor már Erdélyben nagy számban éltek románok is, de ők többnyire jobbágy sorban voltak, és nem vehettek részt az ország vezetésében. Másrészt, amennyiben a románok közül egyeseknek sikerült felcseperedniük és esetleg nemességet is szerezniük, ez esetben a már bevett nemzetek egyikébe vagy másikába beolvadva felvették valamelyik bevett vallást is. Különben a román keleti rítusú, ortodox vallás, együtt a zsidók ószövetségi hitével, a négy törvényesen elismert vallás mellett *megettört* állapottal rendelkezett.

I. Habsburg Lipót (Leopold), német-római császár és magyar király (1640-1705)

Az okmány első pontjába foglalták a négy bevett vallás intézményének tiszteletben tartását,² melyet a habsburg császárok is kénytelenek voltak figyelembe venni. Így az 1568-as a tordai vallásszabadsági törvénynek és a lipóti diplomának köszönhetően az 1848-as szabadságharcig az erdélyiek összehasonlíthatatlanul nagyobb vallásszabadságnak örvezhettek, mint a magyarországi nemzettársaik.

Egy jelentős gond azonban mégis akadt az erdélyi vallásszabadsággal. Miután az unitárius Szapolyai János Zsigmond fejedelem meghalt, a katolikus Báthoriak kerültek Erdély trónjára. Báthory István is elismerte a négy bevett vallás szabad vallásgyakorlatát, de az 1572-es országgyűléssel kiadta a tovább-

² Diploma Leopoldinum. *A Pallas nagy lexikona*, V. kötet, Budapest: Pallas. 1893. <http://mek.oszk.hu/00000/00060/html/027/pc002732.html#9>

bi vallásújítást eltiltó törvényt. Vagyis a négy bevett vallás törvényes, de további újítást végezni tilos volt.

Ekkortájt történt, hogy Dávid Ferenc, aki kolozsvári katolikus papsága után sorban lutheri, kálvini és unitárius püspök is volt, mint az Igének szabad kutató embere, ismét újabb tanításokkal állott elő. Tanításait újításnak nyilvánították, és az innovációs törvény megszegése miatt, 1579-ben holtig tartó várfogságra ítélték, majd Déva várába zárták, ahol hamarosan meghalt.

Miközben nem lehet túlhangsúlyozni az 1568-as tordai vallásszabadságot biztosító törvény fontosságát, be kell látnunk azt is, hogy az 1572-es, vallásújítás elleni törvény szegett szárnyú rab madárrá tette az erdélyi vallásszabadságot. Mert milyen szabadság az, amely meghatározza, hogy csak négy vallás lehet az országban? Hogy a negyediket ötödik nem követheti?

Báthory István erdélyi fejedelem (1533-1586)

Mennyivel másképpen hangzott, amikor a 19. században „Kossuth Lajos azt üzenté”, hogy mindenki szabadon gyakorolhat-

A tordai – ma már újból római-katolikus – templom, az 1568-as vallásszabadsági határozat és számos erdélyi országgyűlés színhelye

ja vallását, hogy mi nem határozhatjuk meg a bevett vallások számát, amennyiben a törvény előírásának eleget tesznek. De addig még három évszázadot kellett várni. Ez idő alatt, habár a négy bevett valláshoz tartozók élvezhették szabadságukat, sok más hiten lévő szenvedett vallásos üldözést Erdélyben is. A legtöbb szenvedést átélő közösség a szombatosoké volt.

Ismeri-e a kedves olvasó az erdélyi szombatosokat, hogy mikor és hol éltek? Hallottunk-e egyáltalán róluk? Mekkora volt a számuk és a hatásuk Erdély hazánkra? Nos, e kérdések kapcsán legtöbbször úgy válaszolnak, hogy „természetesen”, hiszen itt élnek közöttünk, vagy tőlünk nem messze, ismerjük tanításaikat is. Ilyenkor rendszerint a *hetednap* adventistákra szokás gondolni. De figyelem, az erdélyi szombatosok nem azonosak a mai hetednap

Kik voltak tehát a szombatosok?

Az erdélyi szombatosok egy *hungarikumot*, azaz egyedi magyar különlegességet képviselnek, egy tisztán erdélyi születé-

Székelyszenterzsébeti látkép (Harghita megye)

süt, mely 400 évig, a 16. század utolsó harmadától a 20. század utolsó harmadáig élt.

A napokban dr. Újlaki Nagy Réka irodalomtörténész a szombatoság kezdeteiről tartott előa-

dást Marosvásárhelyen, a *Borsos Tamás Egyesület* rendezvényén.³ Az előadás végén ezt mondta egy illető:

„Én ismertem még valakit közülük, a saját nagymamámat”.

Tehát utolsó hívei szinte napjainkig éltek Erdélyben. Kik ők, hol éltek és mit hittek?

Azon szembeszökő körülménynek, hogy egyebek közt a vasárnap helyett a szombatot tartották meg mint nyugalomnapot, köszönhették a szombatos nevet, bár különben *zsidózóknak* is szokták nevezni őket, mivel a szombat mellett más ószövetségi szertartásos törvényeket is gyakoroltak, melyek a lapunk álláspontja szerint Jézus Krisztus kereszttáldozatkor elveszítették további érvényességüket. Nézzünk utána, mi is történt.

Keletkezésükről ellentmondó források számolnak be. Egyesek úgy tartják, hogy az erdélyi szombatos mozgalom szenterzsébeti

Eőssi András dúsgazdag székely főnemesre vezethető vissza, ki, az akkori krónikás, Nagy Szabó

³ <http://www.maszol.ro/index.php/kultura/75555-zsidozas-a-korabeli-szombatosok-kozott>

Az aranyosgyerekei, 18. században épült kastély napjainkban – és a református templom

Ferenc szerint, „*mint a hitújításai miatt elítélt Dávid Ferenc unitárius püspök híve, ennek tanait túlhatta*”⁴. Ugyancsak ő írja a XVII. század közepe tájáról származó krónikájában Eőssi Andrásról, hogy az illető, úgy 1588 körül „... *addig olvasta a Bibliát, hogy szépen kitalálá belőle a szombatos vallást, és nagy sokakat elhíttetett vala, a Szentírásnak világos locusait (helyeit) mutogatván...*”

Az Eőssi nevéhez kötődő irányzat, amely magát szombatosnak nevezte, az Ószövetségre alapozva hirdette tanításait. Úgy tanította, hogy a zsidó vallási szertartások tovább is érvényben maradtak. Eőssi követői az ószövetségi próféták jóvendölései nyomán várták Jézus földi királyságát, amikor a „szentek” — azaz a szombatosok és a zsidók — együtt uralkodnak majd a Messiással.

E felekezet csak annyiban különböztette meg magát a zsidóságtól, hogy Jézust Messiásnak tartotta, akinek első földi megjelenésekor megváltói szerepének betöltése a zsidók konokságán

hiúsult meg. Második eljöveteleig ezért az ószövetség szavai követendők, törvényeinek megtartása az üdvözülés útja, mert az egyetemesen érvényes új szövetség nem jött létre. És mivel maga Jézus is zsidó volt, zsidó vallást tartott, követni kell azok bibliaszemléletét és vallási gyakorlatát.⁵

Arátor Szántó István jezsuita szerzetes 1600-ban aranyosgyerekei Gerendi Jánost tartotta a szombatos vallás alapítójának, aki „*az 1580–90-es években tevékenkedő ellenzékiek csoportjának vezetőegyénisége, és egyben a jezsuiták ellenfele volt.*”⁶

A „gerendistákról” sokkal kevesebbet tudhatunk, mint Eőssi követőiről.

Christian Francken 1585. január 6-án Gerendi Jánoshoz írt leveléből például kaphatunk bizonyos információkat. A volt-jezsuita Francken e levélben megőröje patrónusát a környezetében elterjedt „zsidózó” szokások miatt. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy nem ez a – máskülönben az orszá-

gos politikával foglalkozó – főúr találta ki az említett vallást, hanem a környezetében tevékenkedő, ének és zsoldárköltő Bogáti Fazekas Miklósnak, Gerendi János udvari lelkészének tulajdoníthatjuk a mozgalom elméleti alapjainak megvetését. Bogáti énekeit különben máig éneklék az unitárius istentiszteleteken.

A költő-teológus Bogáti 1582 tavaszán bukkan fel először Gerenden, és itt írta meg a *De Lege* (A Törvényről – latinul) című, azóta elveszett munkáját, amely címéből ítélve az ószövetségi törvényekkel foglalkozhatott. Szerinte csak azok az ószövetségi törvények maradtak érvényben, amelyekre nem találunk új értelmezést az Újszövetségben.

A „gerendisták” szombati munkaszünetre, illetve a vasárnapi munkakötelezettségre vonatkozó gyakorlatát Bogáti elméletileg így fogalmazta meg:

„*Úr napja: goromba tudatlanság innét vasárnapot költeni, forralni s azt Úr napjának nevezni, kit a Szent írásban sehol nem találunk ... (vasárnap) az első az dolgos napok közül, kin ha nem dolgozol, úgy vétkezel a parancsolat ellen.*”

⁴ A Pallas nagy lexikona: <http://mek.oszk.hu/00000/00060/html/097/pc009765.html#4>

⁵ ugyanott

⁶ Eőssi András és az erdélyi szombatoság genezise: http://epa.oszk.hu/00000/00001/00289/pdf/itk_EPA00001_1974_05_572-577.pdf

A negyedik parancsolat:

„Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt. Hat napon át munkálkodjál, de a hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon (...) Mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját és megszentelé azt.” (2 Mózes 20:8-11)

(Különbö az Újszövetségben éppúgy, mint az Ószövetségben valójában a szombat az „Úr napja” – a vasárnapról nincs állásfoglalás.)

Bár a források alapján nem tudjuk beazonosítani egyértelműen, hogy honnan származtak, annyit tudunk, hogy ennek ered-

ményeként egy adott korszakban az erdélyi magyarság és a székelység tízezrei szombatot ünnepeltek. Ez a szám az akkori népességi adatokhoz mérve sokkal többet jelentett arányban, mint ha a mai erdélyi lakossághoz viszonyítanánk.

Olyan előkelőségeket is ott találunk a vezetőik sorában, mint Péchi Simon, aki Erdély kancellárja volt Bethlen Gábor idejében (a kancellár a második legfontosabb tisztséget töltötte be az országban a fejedelem után), vagy Borsos Tamás, Székelyvásárhely (ma: Marosvásárhely) városbírója, amely napjainkban a polgármesteri pozíciónak felelne meg.

Miként terjedtek el és hogyan alakult történetük? Erről a következő cikkben beszélünk majd.

Filep István,
lelkész, Kolozsvár

Utam Istennel

Jancsó Erik bizonyágtétele, 2. Rész

Lapunk 2. (2016. áprilisi) számában beszámoltam arról, hogy egy székelyföldi találkozás alkalmával, Isten Gondviselése hogyan ragadott ki a teljes hitetlenség és reménytelenség állapotából, és helyezte rá lábamat egy olyan ösvényre, melynek vége, ha az Ő kegyelméből megmaradok rajta, a mennyi trónus elé vezet.

Isten csodálatos útjai

Azon az augusztusi délutánon, 1989-ben, a balánbányai er-

dőszéli imaház udvarán először hallottam meg Isten hangját a szívemhez szólni – a természet szépsége, de főleg a fiatal lelkész, Sógor Csaba Szentlélektől ihletett szavai által.

Amint azt már meséltem, Kolozsvárra hazajöve, Csaba buzdítására azonnal elmentem a Protestáns Teológiára, kérve, hogy engedjenek be a könyvtárba:

– Istenről akarok olvasni. Bizonyos szeretnék lenni afelől, hogy létezik-e vagy sem – mondtam a titkárságon.

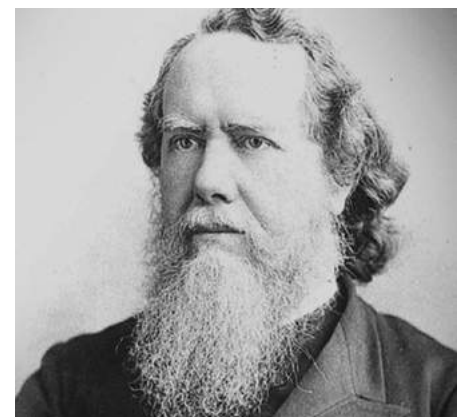
– Jó, de nem szeretnél közben egy lelkésszel is elbeszélgetni? Ő számos kérdésemre választ nyújthatna! – kérdezte a titkárnő.

Így kerültem kapcsolatba a negyedembeli kedves tiszteletes úrral, Ferenczy Miklóssal. Ő így szólt hozzám:

– Ha már úgy is találkozunk, nem szeretnél konfirmációs felkészítőben is részesülni? _

– Dehogy nem! – válaszoltam örömmel.

Egy új világ nyílt meg előttem. Ugyanott voltam, gyermekkorom színhelyén, a Györgyfalvi negyed olyannyira ismert tömbházai között, mégis minden más lett: titokzatos, ígéretes..., mintha addigi szürke, élelcél nélküli emmauszi utamon¹. Valaki hirtelen hozzám csatlakozott volna, Akinek jelenléte, mint arany színű napfény, behatolt bűnbeteg lelkem ködös mélyébe.

Hudson Taylor (1832-1905), orvos és misszionárius, a Belső-Kína misszió megalapítója

Másrészt, az útszéli, Pata utcai – napjainkra már templommá

¹ Lásd Lukács 24:13-27

bővült - kis imaház, amely mellett addig naponta elhaladtam anélkül, hogy érdekelt volna – most egy különleges helyé vált.

Miközben rendszeres találkozásaink alkalmával az irodában vártam, a szemközti falon abban az évben elhelyezett jelmondaton akadt meg – újra meg újra – a tekintetem: **Szolgalat.**

Egy idő múltán egy kis, elnyűtt, háború előtt kiadott könyvet kaptam kölcsön a tiszteletes úrtól, mely Isten nagy embereiről szólt: misszionáriusokról, kik a világ legtávolabbi részeiben, nagy nehézségek és veszélyek között szolgálták Istent és embertársait.

Miközben e különleges emberek élete – úgy mint David Livingstoné Afrikában, avagy a Hudson Tayloré Kínában – lepergett előttem, hirtelen felvillant lelki szemem előtt az egyedüli út, melyet Krisztus követőjeként róhatok: *a szolgalat útja.*

„Ha teljesen megbizonyosodom afelől, hogy Isten létezik és a Biblia igaz, akkor én egész életemben misszionárius akarok lenni” – fogalmazódott meg ekkor bennem.

És a Szentírást olvasva, és hívő emberekkel találkozva, Isten ha-

Balánbánya és a környező hegyek látképe

marosan rásegített az Ő Szentlelke által a teljes hitbizonyosságra.

Új kezdet

A recsegő-ropogó rendszer, és a szinte teljes fizikai és lelki sötétség idején konfirmáltam, 1989 decemberének elején.

A határok megnyílását követően én is kitelepedtem Magyarországra. Kezdetben a budapesti kálvinista teológián – a Ráday kollégiumban –, majd más helye-

ken is laktam, különböző munkákat vállalva, miközben a nyári felvételre készültem, a lelkészi szakra.

Ismerkedtem éveken át anynyira áhított új hazámmal, bolyongtam Buda és Pest utcáin, a Várban, a város körüli mezőkön, a János-hegy magaslatain. Vásárolgattam az otthoni szűk esztendők alatt nélkülözött ételekből, és örvendtem a nagyváros nyüzsgésének.

Azonban két-három hét alatt megszoktam a tele üzleteket, és lassan terhemre kezdett lenni a zajos, kipufogógázba borult főváros. Lassan-lassan rémülten vettem észre, hogy egyre jobban hiányoznak az otthoni erdők, hegyek, a csodás tájakkal övezett Tárnikai-tó hűs vize, amellyel szinte összenőttem, a havasok dús fenyvesei, bővizű patakjai, a moha alatt megbújó róka-gomba illata...

A kollégiumba a kolozsvári teológia hallgatói is ki-kijöttek, néhány hetes tapasztalatcserére. Ezek közül sokan döbbenettel

A Pata (Titulescu) utcai református templom

Ráday utca, Budapest

szemlélték az egyre több áttelepülő erdélyi fiatal:

– Ti miért hagyjátok el Erdélyt, a szülőföldeteket? Éppen most, amikor megszűnt a diktatúra? Ki fog otthon maradni?

Valóban: miért is jöttem el? – gondolkoztam el. Hát a jobb élet-színvonalért – vallottam be magamnak kénytelen-kelletlen.

Hirtelen eszembe jutott abbeli vágyam, hogy misszionárius leszek. „Kész vagyok bárhova

elmenni, dzsungelbe, mocsarakba, Afrikába, távoli szigetekre – bárhová, ahol Krisztust szolgálhatom!” – ismételttem addig is sokszor a szívemben. És ekkor egy szelíd, csendes hang szólalt meg a lelkiismeretem legmélyén: „Helyes, de akkor Erdélybe miért nem mész vissza? Ott lakásod is van, a nyelveket is ismered, és az éghajlat is megfelelő...”

Ez a belső hang jól tudta, hogy nem szívesen gondolok a vérhas-

ra, maláriára és megannyi más trópusi betegségre, amelyeknek a misszionárius európaiak oly sokszor áldozatul esnek...!

Teltek-múltak a hetek, és az eléggé rendszertelen étkezés, meg a sok állati zsírt tartalmazó magyarországi étrend nem tett jót nekem. A Rádayban szinte csak zsírral főztek, amit a vidéki gyülekezetektől ingyen kaptak. Még az almalevesen is sültzalonna-kockák úsztak!

– De nekem csak olajjal szabad étkezniem – mondtam a dékánnak (a román balneológus azelőtt olvasott könyve alapján).

– Sajnos nincs mit tennünk. Nem főzhetnek külön a konyhán egy-két személynek.

„Mi lesz velem itt öt éven át?” – villant át ekkor rajtam.

Nemsokára ezután édesanyám is kilátogatott. Látva, hogy lefogytam, és valószínűleg megérezve belső szorongásomat is, ezt mondta:

– Gyere inkább haza, és ott majd főzünk neked.

Ez megadta az utolsó lökést életem szekérének, mely újból szűkebb hazánk fele fordult.

Budapest: János-hegyi kilátó

Újra itthon

Hazaérve, habár már június volt, szinte azonnal ledöntött az akkori nálam oly gyakori tüdőgyulladás. „Mihez kezdek most?” Addigi terveim teljesen felborultak, és elbizonytalanodva töltöttem napjaimat.

Egy napon levél érkezett az Egyesült Államokból, egy ottani levelező bibliaiskolától, amelybe még kitepedésem előtt iratkoztam be, de azután elfeledkeztem róla.

„Kedves testvérünk, kérünk, bocsáss meg a

késésért, de rengeteg kérelmünk volt Kelet-Európából...”

Érdekes módon, ami engem illetett, éppen idejében jött! Az angol nyelvű leckéket átolvastam, a kitöltött tesztlapokat visszaküldtem. November volt, amikor elérkeztem az újjászületésről szóló leckéhez.

„Bizony, bizony mondom néked: ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg az Isten országát.” – hangzanak az Úr Jézusnak Nikodémushoz – és mindannyiunkhoz – intézett szavai. (János 3:3)

Mit jelenthet „újjászületni”? – töprengtem el. És Isten válaszképpen gondolatokat küldött:

„Ez azt jelenti, hogy többet nem gyakorolhatok semmilyen bűnt, amire Isten rámutatott..., hogy teljesen rá kell bíznom magam a Szentírásra, Isten ereje által betartva *mindazt*, amit ezentúl is fel fogok benne fedezni, még akkor is, ha azt senki más nem tartja be körülöttem...: bármit!”

Újból egy nagy elhatározás előtt álltam, de tudtam: ez az egyedüli út.

Ahol több mint 40 éven át laktam: a gyöngyfalvi negyedi tömbházunk

És Isten nagy türelemmel tovább vezette botladozó lépteimet az Ő keskeny ösvényén.

Az első nagy tapasztalat

Eközben szüleim egyre kedvetlenebbül figyeltek:

– Meddig nem állsz már a saját lábadra? Meddig kell még nekünk eltartanunk téged?

Valóban, 24 éves voltam, és semmiféle képzésem vagy állá-

som nem volt – sőt, nem is tudtam elgondolni, mihez kezdjek. Ekkor már külön laktam, és egy napon, pénzemet összeszámolva, kiderült, hogy az kb. még egy hétre elég.

Eszembe jutottak Máté 6:31,33 versei:

„Ne aggodalmaskodjatok tehát, és ne mondjátok: Mit együnk? vagy: Mit igyunk? vagy: Mivel ruházkodjunk? (...) Mert jól tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mindezekre szükségetek van. Hanem keressétek először Isten országát, és az ő igazságát: és ezek mind megadottnak néktek.”

Elgondolkodtam. „Én már keresem Isten országát, hisz olvastam a Bibliát, és engedelmeskedni akarok mindenben Istennek. Ha ez a pénz elfogy, de nem kapok valamilyen munkahelyet, akkor inkább éhen halok, de nem kérek többet senkitől semmit! Az Úr tudja, mit tudnék elvégezni, Ő rendeljen hát nekem megélhetést, az Ő ígérete szerint!”

Ez egy szombati napon történt. Hétfőn délután, a kolozsvári rádió magyar adását hallgatva, egy hirdetésre lettem figyelmes:

Jézus beszélgetése Nikodémussal

A Györgyfalvi iskola és óvoda

„Figyelem! Helyettes tanerőket keresünk vidékre, magyar helységekre! A magyar oktatói helyek kétharmada lefedetlen. Bárki jelentkezhet, akinek legalább az érettségije megvan.”

Tudnivaló, hogy a diktatúra, a kisebbségi oktatás elszorvasztása érdekében akadályozta a magyar tanügyi káderek képzését. Ez pedig 1990 decemberében történt.

„Hát ez igen! Tanítani szeretnék, és falun is nagyon jól érzem magam.”

Másnap a KMDSz-nél egy telefonszámot kaptam – a Kolozsvár melletti Györgyfalva iskolájának igazgatója válaszolt.

- Mit tudnál tanítani? – kérdezte.

- Földrajzot, történelmet, azt nagyon szeretem!

- Ezeket én tanítom. De angolul tudsz-e?

- Igen. Sokat tanultam e nyelvet, gondoltam, felhasználhatom valamire.

- Akkor holnap délutánra gyere ki Györgyfalvára az iskolába.

Másnap a régi busz felkapaszkodott a rossz úton a dombra. Kiszálltam az iskola előtt. Bent, az egyik osztályteremben kb. 70 személy gyűlt össze: 7 évestől a 40-50 évesig. Kiderült, hogy holland testvérgyülekezet vette fel velük a kapcsolatot, állandóan segélyeket hoztak, és el kellett őket szállásolni, de

alig tudott velük szót váltani valaki.

- Tanár úr, meg tud tanítani minket? – kérdezték.

- Nem vagyok tanár, de ha hallgatnak rám, és elkészítik mindig a házi feladatot, megtanulnak.

Ma sem tudom elfelejteni a kedves embe-

reket, a szerető arcokat. Úgy éreztem, minden erőfeszítésre képes lennék azért, hogy rajtuk segítsek.

Több csoportba szerveztem őket. A hollandok pénzt adtak, ebből Pesten oxfordi nyelvkönyveket vásároltam. Személyenként öt lejt kértem egy órára (heti 20 órám gyűlt össze); a pénzt a segítőkész tiszteletes úrnál helyezték el, 6 hónapra összesen 36 ezer lejt. Egyhavi fizetésem így, az infláció előtti időkben 6.000 lejt volt – míg az iskolaigazgató kb. 4.000 lejt kapott, s édesapám vezető mérnöki állásban is csupán 5.000 lejt körül...! Ez rendkívüli volt: Isten nem várta meg, hogy elteljen a hét és éhen haljak..., hanem néhány napon belül válaszolt!

Most már tudtam – van kibem bíznom. Azóta, ha meg-megingott hitem, mindig erre az első tapasztalatomra gondoltam..., amelyet azután sok-sok más követett, és amelyek által megtanultam mennyei Atyám előtt bizalommal megnyitni szívem, és bensőséges imában Őelé hozni minden gondom és bajom – Őelé, Aki mindig gondoskodik.

Igen: a Máté 6:33 működik és igaz – mert a Mindenható áll a szavak mögött.

Még egy lépés

Lassan eljött a tavasz, és Isten tovább vezetett. Egyik szomszédommal egy nap különböző egészségi problémáinkról beszélgettünk, és ő azt állította, hogy a pikkelysömőre gyógyulni kezd, amikor vegetáriánus étrenden van. Ezután egy bizonyos kolozsvári vegetáriánus orvost ajánlott nekem, aki egy ingyenes rendelőt működtetett.

Hamarosan elmentem hozzá, és a lépcsőházban levő nagy tömegben várakozva, az ott segédkező hölgy elárulta nekem, hogy az adventista egyházhoz tartoznak, és meghívott a szombati istentiszteletre.

Semmiképpen sem akartam elmenni, mondván hogy nem

A kolozsvári helyi rádió épülete

szeretem a szektákat, és én csupán a Bibliában bízom, mint Isten szavában.

Azon a szombaton azonban mégis késztetést éreztem arra, hogy tegyek itt is egy próbát. Addig már számos felekezettel kerültem kapcsolatba, és végül úgy gondoltam, ezek mind csak emberi szerveződések, míg Istenhez tartozni egyedül csak közvetlenül az Ő szava által kell.

Mégis, ez az első alkalom nem lett egyben az utolsó is. Számos kérdésemre kaptam választ, és éreztem Isten vezetését az Ő Igéjén keresztül. Bármit mondtak – legyen az a negyedik parancsolat szombatjának, avagy a tiszta bibliai táplálkozásnak a problémája – azonnal megvitattam református, sőt, baptista vagy katolikus lelkészekkel, testvérekkel, amíg úgy éreztem, hogy az illető dologban Isten színe előtt

végre egy helyes döntést hozhatok.

Isten velem volt a számomra itt, a szülőföldemen előkészített különböző szolgálatokban is, fokról-fokra igazítva lépteimet egy olyan úton, amelyet kívülálló többnyire nem, hanem igazán csak mi ketten – Ő, meg az Ő kegyelméből lassan-lassan én is – tudunk megérteni.

Ma már tudom, hogy mindannyiunknak megvan a saját útja Istennel, melyen útjelzőkül próbákat és csodálatos tapasztalatokat helyezett el számunkra. Ő, ha megnyílnának most lelki szemünk, hogy tisztán láthassuk az Ő személyes Gondviselését életünkben!

Az Isten által kirendelt munkám „szerszámai”: oxfordi nyelvkönyvek

Másrészt, Őneki minden felekezetben ott vannak a hűséges gyermekei, kik megnyitották szívüket Őfelé. Mennyire várhatja

Feleségemmel, Ilonkával és családjunkkal a 15 éves házassági évfordulónkon, 2006-ban (a bal szélén Timis B. Sándor lelkész)

A kolozsvári magyar adventista imaház

azt a pillanatot, amikor a Szentlélek által megvilágosítva, az évszázados előítéletek, és az emberi gyarlóság és tökéletlenség szülte eltérő igemagyarázatok válaszfalai leomlanak, és lesz majd egy akol – és egy pásztor: a drága Üdvözítőnk, Jézus Krisztus, aki életét adta értünk, az ő eltévelygett juhaiért.

„Más juhaim is vannak nékem, (...) és hallgatnak az én szómra, és léssen egy akol és egy pásztor.”
 „Én vagyok a jó pásztor: a jó pásztor életét adja a juhokért.” (János 10:16, 11)

Jancsó Erik,
Szászfenes

Kalotaszegi Istenes vers

Semmi vagyok

Fűrészpor vagyok
 Mely akkor keletkezett
 Amikor két óriás:
 Bűn-óriás, és
 Kívánság-óriás
 Kettéfűrészelte életem.

Szétszakítottak,
 Porom sárba taposták.

De arra ment egy Ember,
 Ki fával dolgozott műhelyében,
 És saruja talpára ragadtam.

Vitt – benne voltam még a sárban,
 De felfele tapadtam,
 Saruja talpára.

De megállt,
 Megfáradt.

S egy kút mellett leült,
 Árnyékos padra,
 Hűvösnek csendjébe.

S én suttogtam, nyögtem,
 Sirattam életem.

Meghallott a csendben.
 Leszíjazta saruját,
 Megfordította talpát.
 Kikeresett, kikapart,
 Sárból, porból, szemétből,
 És tenyerébe vette
 Életem forgácsát.

Nézett rám:
 Arcához emelt,
 Életet lehelt belém.

És szétfűrészelt életemből
 Poromból, semmimből
 Valamit – újat- teremtett.

J.E. – 2005 március

„Avagy nem ez-é az ácsmester,
 Máriának a fia (...)?” (Márk 6:3)

„És mikor ezt mondta, rájuk
 lehelle, és monda nékik: Vegyetek
 Szent Lelket.” (János 20:22)

József és a fiatal Jézus az ácsműhelyben (Del Parson festménye)

Igemorzsák

Aki jobban szeret

Az alábbi történet János evangéliumában található:

„Mester, ez az asszony tetten kapott, mint házasságtörő. A törvényben pedig megparancsolta nekünk Mózes, hogy az ilyenek kövezzék meg. Te azért mit mondasz? (...) Jézus pedig lehajolván, az ujjával írt vala a földre. De mikor szorgalmazva kérdezők őt, felegyenesedve monda nékik: Aki közületek nem bűnös, az vesserá először a követ. És újra lehajolván, írt vala a földre. Azok pedig ezt hallván, és a lelkiismeret által vádoltatván, egymás után kimenének, a vénektől kezdve mind az utolsóig; és egyedül Jézus maradt vala, és az asszony a középben állva. (...) Jézus pedig monda néki: Én sem kárhoztalak többé: eredj el, és többé ne vétkezzél!” (János 8:4-9,11)

Régen is így volt, ma is így van ez: egy bizonyos közösség közepére állít valakit, aki bűnös, vagy akit annak vélnék, és kőkemény szavakkal megdobálják. Az, aki ítélkezik, magát mind különbnek tartja a vétkesnél, habár titkon, sőt akár nyíltan is, a vádlottéhoz hasonló bűnben él.

Emberek előtt talán igaznak tűnhet fel valaki, de nem Isten előtt, hiszen a Bibliában ezt olvassuk:

„Mert **mindnyájan** vétkeztek, és szűkölködnek az Isten dicsősége nélkül.” (Róma 3:23)

Soha ne embe-
rekhez viszonyít-
suk magunkat! A
mi példaképünk
egyedül az Úr Jé-
zus Krisztus lehet,
akinek szentségét,
tisztaságát szemlélve,
felfogva nagy jó-
ságát és szeretetét,
például abban, ahogy-
an e bűnös asszonnyal
is bánt, rájövünk,
mennyre esendő,
bűnös, por embe-
rek vagyunk.

Tovább lapoz-
va az Újszövetség-
ben, Jakab apostol
figyelmeztetésére
lelünk:

„Ne sóhajtozza-
tok egymás ellen,
atyámfiak, hogy el
ne ítéltessetek: ímé,
a Bíró az ajtó előtt áll!” (Jakab 5:9)

A bűnét titkoló és az ahhoz ra-
gaszkodó ember mit tesz majd az
ítélet napján? Jézus ezt mondja
ezen eseményről:

„És ímé, hamar eljövök, és az én
jutalmam velem van, hogy meg-

fizessek mindenkinek amint az ő
cselekedete lesz!” (Jelenések 22:12)

Máshol pedig ezt olvassuk:

„Aki elfedezi az ő vétkeit, nem
lesz jó dolga, aki pedig megvallja és
elhagyja, irgalmasságot nyer.” (Pél-
dabeszédek 28:13)

Jézus és a házasságtörő nő

Jézus értünk szenvedett, lefizette bűneink büntetését

Mária, Márta nővére Jézus lábánál

Végső szabadulásunk kulcsa az Úr Jézusnak az asszonyhoz intézett szavaiban rejlik: „Eredj el, és többé ne vétkezz.” De ehhez csak Ő adhatja meg az erőt, ha mi is őszintén kérjük azt.

Isten szereti a bűnöst, és gyűlöli a bűnt. Mi, emberek azonban felszerűltük a sorrendet: mi gyűlöljük a bűnöst, ám szeretjük a bűnt.

Az Úr Jézus a porba írt. De mit? Ez egy titok, amelyet a Biblia nem nyilatkoztat ki. Egyesek szerint a vádolók bűneit írhatta le a porba, így miután odapillantottak, felébredt a lelkiismeretük és kezeikből kihullottak a kövek.

Jézus ismeri a mi szívünket, a mi dolgainkat.

„Tudom a te dolgaidat és nyomorúságodat és szegénységedet...” – olvassuk Jézusnak a szmirnai gyülekezethez írott szavait. (Jelénések 2:9)

Jézus előtt nyitott könyv a mi életünk, ő azonban bűneinket nem sziklába metszi be, hogy örökké ott álljanak előttünk, hanem a porba írja, hogy a megbocsátás szele könnyedén elfújhassa azokat.

Igen, mindannyian bűnösök vagyunk. Ám drága Megváltónk éppen ezért szólt így:

„Mert nem az igazakat hívogattam, hanem a bűnösöket megtérésre.” (Máté 9:13)

Lukács evangéliumában egy másik bűnös asszonyról, a Bethá-

niában élő magdalai Máriáról olvasunk, aki Jézushoz jött, amikor Ő egy Simon nevű farizeus házában volt:

„És íme, a városban egy asszony, aki bűnös vala (...), megállván hátul az ő lábainál, sírva a könnyeivel kezdé öntözni az ő lábait, és fejének hajával törle meg, és csókolgatá az ő lábait, és megkené drága kenettel. Mikor pedig ezt látta a farizeus, aki őt meghívta, monda magában: Ez, ha próféta volna, tudná ki és mi-féle asszony az, aki őt illeti: hogy bűnös.” (Lukács 7:37-39)

Habár az asszony megtérve, igazi bűnbánatot gyakorolt, és Jézus már megbocsátott neki, a farizeus szemében továbbra is bűnös maradt.

Jézus tudta, mit gondol Simon a szívében, ezért így felelt neki:

„Neki sok bűne bocsáttatott meg, mert igen szeretett, akinek pedig kevés bocsáttatik meg, kevésbé szeret.” (47. vers)

Mennyire szeretjük mi Jézust? Ez attól függ, mennyire érezzük magunkat bűnösnek, és hány bűnünket hoztuk elé.

Ő azért halt meg a kereszten, hogy a megbánt és elhagyott bűneinket eltörölhesse – Ő, aki feltétel nélkül szeret mindnyájunkat, hisz az Ő teremtese vagyunk, akiket saját képmására alkotott, és akikért vérét ontotta.

Mi, akik mindannyian bűnösök vagyunk, mennyire szeretjük Istent és egymást?

Vegyünk tehát példát a foltalanul tiszta Megváltónkról, és felhagyva a szeretetlen ítélgetéssel, szeressük teljes szívből hozzánk hasonlóan elesett, bűnös embertársainkat.

Szallós Erzsébet,
nyugdíjas, Magyarvista

**Ma-
sarok**

„Nemzetek zajognak, országok mozognak: kiereszti hangját, megszeppen a föld. A Seregek Ura velünk van, Jákób Istene a

mi várunk. (...) Csendesedjete el, és ismerjéte el, hogy én vagyok az Isten!” (Zsoltár 46:7-8, 11)

- Imádkozzunk országunk békéjéért, csendjéért.
- Imádkozzunk a világ összes nemzetének megtéréséért.
- Imádkozzunk csendes és alázatos lelkületért – Isten előtt és embertársainkkal való kapcsolatainkban.

A Tízparancsolat

(12. rész)

Befejezés

Kedves Olvasók!

Az eddigi lapszámokban alkalmunk volt áttekinteni az Isten által a Sínaj hegyen írásba foglalt Tízparancsolatot, melyet a Bibliában Mózes második könyvének huszadik részében találunk meg.

E tíz parancsolat az Istenhez és az embertársunkhoz való viszonyunkat szabályozza, röviden összefoglalva a következőképpen:

Az első négy parancsolat az Isten iránti kötelességünkről szól:

I. Ő a mi Istenünk: ne legyenek más isteneink. **II.** Ne készítsünk imádat és tisztelet céljából semmilyen szobrot vagy képet – ez bálványimádás. **III.** Ne vegyük fel hiába az Úr nevét. **IV.** Hat napon át dolgozzunk, ugyanakkor emlékezzünk meg a szombatnapról, hogy megszenteljük azt.

A kőtáblákon levő következő hat parancsolat pedig az embertársainkkal való jó kapcsolatunkra vonatkozik:

V. Tisztelnünk kell szüleinket. **VI.** Nem szabad ölnünk. **VII.** Nem szabad paráználkodnunk. **VIII.** Nem szabad lopnunk. **IX.** Nem szabad hamis tanúbizonyságot tennünk. **X.** Nem szabad megkívánnunk semmit, ami a felebarátunké.

Mind a tíz parancsolatnak számos vonatkozása van, amelyeket az illető cikkekben mutattunk be.

Sátán, a lázadó angyal, már a mennyben meggyűlölte Istent, és ellenszegült az Ő akaratának. Ezért teljesen érthető, ha itt, a Földön is rá akarja venni az embereket, hogy Isten akaratának a legtisztább kifejezését – az Ő szent törvényét – áthágják.

Teszi ezt különböző módokon: a pusztta csábítás által, ahogyan Izrael népet is oly sokszor sikerült rávenni a kánaániták bűneire, avagy agyafúrt érvelések révén, miszerint az Isten törvénye idejét múlta, számunkra már nem kötelező vagy egyszerűen betarthatatlan.

Ezékiel könyvében ezt olvassuk:

„De pártot ütének a fiak ellenem, parancsolatimban nem jártak, s törvényeimet meg nem tartották, hogy azokat cselekedjék, amelyeket az ember, ha cselekszik, él azok által...” (Ezékiel 20:21)

Világosan látszik tehát, hogy a Tízparancsolatot Isten nem boldogságunk korlátozására adta, hanem azért, hogy valódi, teljes életet éljünk, az Ő dicsőségére.

Nos: történt-e valamilyen változás e tekintetben Jézus földre jövele, munkássága és áldozata által?

Jézus szavai szerint, eljövetelenek célja az, hogy nekünk, az Ő juhainak életünk legyen: „A tolvaj nem egyébért jő, hanem hogy lopjon, öljön és pusztítson; én azért jöttem, hogy életük legyen és bővülködjenek.” (János 10:10)

1 János 4:9-ben pedig ezt olvassuk: „... az ő egyszülött Fiaát elküldte az Isten e világra, hogy éljünk általa.”

Azt látjuk tehát, hogy a Biblia szerint a mi „bővülködő” életünk egyrészt a törvény parancsolatainak megtartása, másrészt Jézus által lehetséges.

Mit is jelent ez? Hogy ezt megérthessük, fel kell fedoznünk az Új Szövetség lényegét.

Az Új Szövetség

Sok emberrel találkoztam már, akik szerint Jézus golgotai áldozata óta a Tízparancsolat a többi ószövetségi törvényt együtt eltöröl-

A Tízparancsolat héber nyelvű kőtáblái

**E hideg világban csak a szeretet útja vezet el a mennybe!
(Út Magyarvalkó és Gyerómonostor között.)**

tetett, és nekünk, keresztényeknek már csak két parancsolat marad: az, hogy szeressük Istent teljes szívünkkel, és felebarátunkat mint önmagunkat. (Máté 22: 37-39)

Az első dolog, amire itt fel kell figyelünk az, hogy e sorokban nem újonnan adott, újszövetségi

parancsolatokról van szó, amelyek azelőtt nem léteztek. A szeretet nagy parancsolata mindig is létezett, sőt, e részben is az Úr Jézus az Isten iránti szeretet kötelezettségét az 5 Mózes 6:5 verséből, míg a felebarát iránti szeretet parancsát a 3 Mózes 19:18-ból idézi.

Zsidó hallgatói számára pedig nyilvánvaló lehetett, hogy ez elsősorban a két kőtábla négy, illetve hat parancsolatának a betartásával fejezhető ki.

Másodsorban pedig Jézus nem azt állítja, hogy e két parancsolat helyettesíti, avagy eltörli a törvényt, hanem:

„E két parancsolattól **függ** az egész törvény és a próféták.” (Máté 22:40)

Valóban, az Isten törvénye szeretet-függő: csak az tudja egyáltalán felfogni és be is tartani az Ő, Ó- és Újszövetségben elrendelt – számunkra, bűnbe esett lények számára teljesíthetetlennek tűnő – kérelmeit, akinek a szívébe beköltözött már a minden irányba működő szeretet.

És ezzel értünk el az Új Szövetség mibenlétéhez: erről sokan azt hiszik, hogy az részben a régi, ószövetségi

A természetben minden Istennek engedelmeskedik: Szamos-bazár, Erdélyi Szigethegység

törvények eltörlését jelenti. Lássuk, mit mond erről a Biblia!

„Ímé, eljönnek napok, azt mondja az Úr, és új szövetséget kötök az Izráel házával és a Júda házával. (...) ez lesz a szövetség, amelyet e napok után az Izráel házával kötök, ezt mondja az Úr: **Törvényemet** az ő belsejökbe helyezem, és a szívökbe írom be...” (Jeremiás 31:31,33)

Az újjászületés révén kapható új szívről pedig ezt olvassuk:

„És adok nékik egy szívet, és új lelket adok belétek, és eltávolítom a kőszívet az ő testökből, és adok nékik hússzívet: hogy az én végzéseimben járjanak, és rendeléseimet megőrizték és cselekedték azokat.” (Ezékiel 11:19-20)

Az elfogulatlan olvasó előtt nyilvánvalóvá válik, hogy Isten az Új Szövetségben nem az Ő parancsolatainak és végzéseinek eltörlését, hanem éppen hogy azoknak az új, „hús-szívünkbe” való beírását tűzte ki célul – hiszen ha azok ott vannak, akkor mi megőrizük őket és „járunk azokban”.

Ami változik – és ami megmarad

Mégis, változott valami ebben az új szövetségben?

Az utolsó vacsorán Jézus így szólt: „... E pohár amaz új testamentom (azaz, új szövetség) az én vérem által...” (1 Korinthus 11:25)

Ami változott, az a vér: Isten Bárányának áldozatát követően többé már nem szükségesek az addigi – e végső nagy áldozatra előremutató – áldozatok. Tehát, a régi szövetség ártatlan állatok vérével lett megerősítve, míg az új az Isten ártatlan Fiának vérével.

Isten szent erkölcsi törvénye azonban továbbra is változatlan, hisz paráznák, hazugok, embergyilkosok, Istenkároklók – ha végül meg nem térnek – hogyan is mehethének be a mennyek or-

Templomaink menny felé mutató tornyai Isten szentségére emlékeztetnek. (A körösfői református templom).

Kiskapus református temploma (XIII.-XV. század)

szágába? Ezzel kapcsolatban, a mennyei Jeruzsálemről szólva, a Biblia ekképpen figyelmeztet:

„De künn maradnak az ebek¹, és a bűbájosok és a paráznák és a gyilkosok, és a bálványimádók, és mind aki szereti és szólja a hazugságot.” (Jelenések 22:15)

Ugyanakkor, emberi lénynek nem adatott arra hatalom, hogy a tíz parancsolat között válogasson,

¹ Ez egy jelképes szó, amellyel a Biblia a homoszexuálisokat jelöli.

egyeseket megtartandóknak, másokat pedig áthághatóknak minősítve:

„Mert ha valaki az egész törvényt megtartja is, de vét egy ellen, az egész törvény megrontásában bűnös. Mert aki ezt mondotta: Ne paráználkodjál, ezt is mondotta: Ne ölj. És ha nem paráználkodol, de ölsz, törvénszegővé lettél!” (Jakab 2:10-11)

És ha ez igaz a hetedik és a hatodik parancsolatra, akkor ugyan-

A lyoni származású Wald Péternek (1140-1218), a valdensesk atyjának szobra Wormsban.

pedig törvénytelen-ség.” (1 János 3:4)

Gyertek most, kedves kalotaszegiek, jöjünk Őelé imában:

„Atyánk, drága Teremtő Istenünk, köszönjük a te szent Fiadnak, Jézus Krisztusnak a Golgotán értünk hozott áldozatát. Kérünk, bocsáss meg számtalan bűnünkért, és adj a te irgalmadból hússzívet a mi kőszívünk helyébe, hogy téged teljes szívből szerethessünk, és ezentúl a te parancsolataidban járassunk. Az Úr Jézus nevében kértünk minderre, Ámen.”

Jancsó Erik,
Szászfenes

Ugyanakkor, a józan eszünk is azt súgja, hogy ha pl. valamelyik barátunk, avagy más, előttünk megnyíló személy ránk bíz egy titkot, akkor ezt nem szabad mások előtt kifecsegnünk, hiába is faggatnának felőle. Ez már nem jelenti a bűnös elhallgatás vétségét – hanem a tapintat és a diszkreció szférájába tartozik.

Ugyanígy, teljesen természetes az is, ha a tolvajok és becstelenszemek elől elrejtjük vagyontárgyainkat – ki számíthatná ezt be nekünk a félrevezetés és elhallgatás bűnének?

Másrészt, ahogyan azt már említettük, bármilyen – az elmúlt kommunista rendszeréhez hasonló – eljövendő keresztényüldözés esetén nem vétkeznénk akkor, ha hittársaink nevét, hollétét, tevékenységét, ugyanígy az elrejtett Bibliák, esetleg más tiltott irodalom, vagy akár a szereteteink túléléséhez szükséges élelem, pénz rejtékelyét nem fednénk fel az üldözőink vagy kínzóink előtt.

Ekként cselekedtek a középkor bátor valdens misszionáriusai, akik az Alpokbeli otthonaikból lejöve, a kínkamrák és a máglyahalál – oly sokszor beteljesült – fenyegetésétől vissza nem riadva, mint kereskedők járták a városokat, falvakat, miközben titokban a Szentírás általuk lemásolt részeit terjesztették Közép-Európában.

Ugyanilyen bátorságról és szeretetről vallottak azok is, akik a náci üldözések idején, életük kockáztatásával rejtegették Európa szerte zsidó felebarátaikat.

Végezetül: az Úr adjon bölcsességet az Ő parancsolatai megértésében és a mindenféle helyzetben való bátor alkalmazásukban!

„A bölcsességnek kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek ismerete az eszeség.” (Példabeszédek 9:10)

csak igaz a másodikra és a negyedikre nézve is. Szobrok és képek előtt leborulva, avagy a szombatot be nem tartva törvénszegővé válok – és akkor mit hozhatok majd fel mentségemre a mennyei ítélőszék előtt?

Végül pedig emlékezzünk az Úr Jézus testet öltésének céljára. Az Úr angyala így szól Józsefhez Máriára és a születendő Jézusra vonatkozóan:

„Szül pedig fiat, és nevezd annak nevét Jézusnak, mert ő szabadítja meg az ő népet annak bűneiből.” (Máté 1:8)

A Jézus népéhez, az Ő követőihez tartozónak valljuk magunkat? Akkor hát ne maradjunk meg továbbra is bűneinkben, hanem engedjük meg, hogy Jézus megtegye velünk, amiért eljött: hogy kiszabadítson minket azok fogságából.

Mindezek végén pedig ne feledjük a bűn definícióját:

„Valaki a bűnt cselekszi, az a törvénytelen-séget is cselekszi: **a bűn**

Megjegyzés

A következőkben a decemberi szám kilencedik parancsolatról szóló cikkéhez szeretnék hozzáfűzni néhány szót. („Ne tégy a te felebarátod **ellen** hamis tanúbizonyságot.” – 2 Mózes 20:16)

Amikor az *elhallgatás* bűnéről beszéltünk, ez alatt természetesen az önző, mások **ellen** irányuló viselkedésmódot kell értenünk, amellyel az illetőnek kárt okozunk. Ha pl. egy autó, vagy ház, avagy bármely egyéb áru eladásánál elhallgatjuk az általunk jól ismert hibákat, amelyek különben az árat erősen befolyásolnák, akkor ezáltal bűnt követtünk el felebarátunk ellen, hisz a nagy aranyszabályt hágjuk át:

„Amit akartok azért, hogy az emberek ti veletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal: mert ez a törvény és a próféták.” (Máté 7:12)

Egészségünk:

Táplálkozási alapismeretek

Bevezető

Az Egészségügyi Világszervezet, a WHO¹ szerint, az ember egészségét a testi, lelki, szellemi és társadalmi jólét alapján határozhatjuk meg. Azaz, nem csak a szívünknek, vesénknek, májunknak és egyéb szerveinknek kell jó állapotban lenniük, hanem a gondolkodásunk, az érzelmi világunk, és az embertársainkkal és a környezetünkkel való kapcsolatunk is jól működő, egészséges kellene, hogy legyen.

A kaliforniai *Loma Linda Egyetem* Orvosi Fakultását a világ legjobbjai között tartják számon. Ezen intézménynek az egyik, évtizedek óta ismert, mindenki szá-

¹ WHO: *World Health Organization* (angolul)

Az Egészségügyi Világszervezet székhelye Genfben (Svájc)

mára ajánlott egészséget megőrző javaslat-csomagja a New Start program.

A *New Start* angol kifejezés magyarul 'Új Kezdetet' jelent, és a két angol szó minden egyes betűje egy nagyon fontos alapelvet

Lássuk hát a nyolc alapelvet!

N – *Nutrition*, azaz Táplálkozás

E – *Exercise*, azaz Testmozgás

W – *Water*, azaz Víz

S – *Sunlight*, azaz Napfény

T – *Temperance*, azaz Mértékletesség

A – *Air*, azaz Levegő

R – *Rest*, azaz Pihenés

T – *Trust in God*, azaz Istenbe vetett Bizalom

Mindegyik alapelv helyes betartásáról sokat lehetne beszélni, és nagyon nehéz lenne eldönteni, melyik a fontosabb közülük. Ugyanakkor jelen cikkünkben tekintsük meg a legelsőket, a helyes táplálkozást.

A táplálkozás alapelemei

A táplálkozás területén – sokszor tudatlanságból – elkövetett

A világ egyik legjobb orvosi egyetemének, a *Loma Linda Medical School*-nak a végzős hallgatói

A tojásfehérje 100 százalékos proteint tartalmaz

hibák és visszaélések nagy terhet rónak szervezetünkre, akadályozva annak jó működését. Mint ahogy egy drága autónak a tulajdonosa – ahhoz hogy a motort jó karban tartsa – a legjobb üzemanyagot és motorolajat fogja használni, úgy a mi testünk végtelenül bonyolultabb „motorja” is bölcs és figyelmes bánásmódot igényel.

Miből is áll a táplálékunk?

Bármit is együnk vagy igyunk, az alábbi nyolc táplálkozási alapelem egyikéből, vagy legtöbbször ezek kombinációjából fog felépülni. Tehát:

- Fehérjék, avagy más néven proteinek
- Szénhidrátok
- Zsírok
- Rostanyagok
- Vitaminok
- Ásványi sók
- Növényi vegyületek, azaz fitokemikáliák
- Víz

Nézzük hát meg röviden mind egyiket!

1). Fehérjék

A fehérjék szervezetünk építő-kockái: az izmaink, a bőrünk, a belső szerveink, de még a csontjaink felépítéséhez is szükségesek, ezen kívül pedig minden, a sejtek-

ben lejátszódó folyamatban részt vesznek. A fehérjék *aminosavakból* állnak, melyekből összesen 22 van, ám csupán a tojásfehérje tartalmazza mindannyiukat. Ezekből 9 *esszenciális*, azaz lényeges: ezeket feltétlenül fogyasztani kell.

A többi aminosavat a szervezet képes más anyagokból is előállítani.

A fehérjék két félek lehetnek: *komplettek* (teljesek), azaz amelyek mind a 9 esszenciális aminosavat tartalmazzák, és *inkomplettek*,

szója szokatlanabb, és nehezen is lenne állandóan az abból készült termékeket fogyasztani – a teljes értékű fehérjék szempontjából nap mint nap az állati eredetű táplálékra (húsról, tojásról, tejtermékekre) vagyunk utalva.

Csakhogy, Teremtőnk segíteni akart nekünk, és ezért lehetővé tette azt, hogy az inkomplett fehérjék egymást kiegészíthessék. Pl. ha búzalisztból készült, lehetőleg barna kenyeret eszünk szárazbab-főzelékkel, vagy áttört babbal, akkor amely esszenciális aminosavak a búzafehérjéből (a gluténból) hiányoznak, azok megvannak a bab fehérjéjében – és fordítva.

A fehérjéknek e tulajdonsága révén a katolikus és az ortodox lakosság a böjti időszakokban is hoz-

Az egyedüli növényi élelem mely komplett fehérjét tartalmaz: a szójabab – és termékei

amelyek az esszenciális aminosavaknak csak egy részével bírnak.

Komplett fehérjét négyféle élelem tartalmaz: a hús, a tojás, a tejtermék – és a szójabab.

A szójababon kívül az összes növényi termék fehérjéje inkomplett. Ekképpen első látásra úgy tűnik, hogy – mivel felénk a (különben Délkelet-Ázsiából szár-

zájuthatott az összes esszenciális aminosavhoz, azaz: az ilyen kombinációk révén – aminosavak szempontjából – mintha húst, vagy más állati terméket ettek volna.

Az egymást ilyen módon kiegészítő fehérjéket *komplementer* fehérjéknek nevezzük.

Ugyanez igaz a világ különböző népei által megszokott, más, gabo-

A latin-amerikaiak bab-kukorica kombinációja komplett fehérjét nyújt

na-hüvelyes kombinációk esetében is: az arabok csicseriborsót? fogyasztanak búzából vagy árpából készült, lepényszerű kenyérrel, a latin-amerikai népek kukoricát babbal, a kínaiak lencsét barnarizzsel, Afrikában köleskását babbal, stb.

Ekképpen, ha különböző gabonafélékből (búza, árpa, rozs, zab, tönköly, köles, hajdina) készült termékeket használunk hüvelyesekkel együtt (bab, lencse, sárgaborsó, csicseriborsó, szója), nem feledkezve el a magvak és diófélék rendszeres fogyasztásáról sem, akkor már csak kevés tejtermékre, tojásra van szükségünk a helyes aminosav-bevitel érdekében.

Ilyen módon vált lehetségessé, hogy Európában és Észak-Amerikában is egyre több – a különben jó egészségnek örvendő – vegetáriánus. Földünk lakosságának egy jó része pedig – pl. Indiában meg Kínában százmilliók – számtalan nemzedék óta (vallási meg gazdasági okokból) kevés, vagy semmiféle hústerméket sem fogyaszt.

2 Pl. *falafel*: csicseriborsó fasírt, vagy *humusz*: csicseriborsóból és szezám-pasztából (tahiniból) készült krém formájában.

2). A szénhidrátok

A szénhidrátok szervezetünk üzemanyagát jelentik, és a tejben levő tejcukrot leszámítva gyakor-

gyümölcsökben, zöldségekben található. A keményítő egyrészt a lisztfélékben, tehát a különböző gabonafélékben található, valamint a burgonyában, hüvelyesekben, de még a banánban is.

A szénhidrát-tartalmú élelmekből kellene a *legbősebben* fogyasztanunk, lehetőleg elkerülve, avagy minimálisra csökkentve a finomított szénhidrátok (fehér lisztből készült termékek: fehér kenyér, tésztafélék, fehér rizs, és a fehér, finomított cukor) bevitelét.

Ezek helyett barna, teljes őrlésű kenyeret, integrál lisztből készült tésztaneműket, kövön őrlött, kevésbé szitált málélisztet, zabpelyhet, teljes értékű gabonapelyheket, barna

A teljes kiőrlésű liszt az, amely egészségünket szolgálja

latilag csak a növényi táplálékok sajátjai.

Az ember számára hasznos szénhidrátokat két csoportra oszthatjuk: a *cukrokra* és a *keményítőkre*. A fő cukorfélék: répa-, szőlő- és gyümölcscukor (szacharóz, glükóz, fruktóz) főleg

rizset kellene fogyasztanunk. Másrészt a cukros üdítők, édességek helyett mustot, friss gyümölcsleveket, friss- és aszalt gyümölcsöket, és esetleg egy kevés hozzáadott mézet használjunk.

(J.E.)

(Folytatjuk)

A Biblia válaszol

Élnek-e a halottak?

„Mert az élők tudják, hogy meghalnak, de a halottak semmit nem tudnak, (...) és többé semmi részük nincs semmi dologban, amely a Nap alatt történik.” „Valamit hatalmadban van cselekedni erőd szerint, azt cselekedd, mert semmi cselekedet, okoskodás, tudomány és bölcsesség nincs a Seolban, ahová menendő vagy.” (Prédikátor könyve 9:7-8, 12)

Válasz: Nem.

Az élet elsősorban tudatos létet jelent. Jairusz lányának esetében például így szól az Úr Jézus a halálról a gyászoló sokasághoz:

„Ne sírjatok: nem halt meg, hanem aluszik. És kineveték őt, tudván, hogy meghalt.” (Lukács 8:52-53)

Jézus számára ez az első halál csak egy álom, melyből lesz feltámadás – de mégis csak alvás, és nem tudatos lét. S hogy megmutassa, hatalma van a halál felett, a lányt is azonnal feltámasztja.

Ugyanígy szól a megholt Lázár esetében is: „Lázár, a mi barátunk elaludt...” (János 11:11) És ezután őt is életre keltette.

Szeretteink elmúlását sokszor nehéz elfogadni, és sokan szeretnék, ha az elhunyttal való kapcsolatuk nem szűnne meg teljesen.

Jézus, az Élet Ura, Jairusz otthonába érkezik

Gyakran még a lelkipásztorok, jóindulatú rokonok is ezzel próbálták vigasztalni a nehéz betegség után elhunyt édesanya nyitott sírjánál álló, lesújtott árvát:

- Ne félj, édesanyád most már jól van. Fent van a mennyben, az Úr Jézusnál, lát téged, és vigyázni fog ottan rád...

Számos pogány népnek – afrikaiaknak, észak-amerikai indiánoknak, kínaiaknak, tibetieknek – is az elhunyt ősök tiszteletére, és azok szellemének segít-

ségül hívására alapozódik a vallásos hite.

Édesanyám – akire sokszor fájdalommal gondolok, és aki sajnos már nincs közöttünk – saját bevallása szerint is, élete végéig sem tudta elfogadni Isten létezését, ugyanakkor hinni akart a halottak síron túli életében. Gyakran járt ki az árnyas Házsongárdba,

megpihenni és megnyugodni édesanyja és egyben legjobb, mindig segítőkész barátnője sírja mellett.

Többször is tanúja voltam, amint a sír melletti padon ülve, miután nagymamám nevét említette, így szólt: „Tudom, hogy itt vagy... tudom, hogy hallasz engem...” És ezután elmondta bajait, problémáit, bizonygatva magának és nekem, mennyire érzi: meglett hallgatva.

Ó, mily reménytelen és lesújtott az a szenvedő és megfosztott ember, ki már elveszítette legdrágább földi támaszát, ám nem ismeri, avagy nem tudja elfogadni a Szentírásnak a sír mögé is bevilágító üzenetét...!

Gyász

Igen, bajainkkal van kihez jönnünk: az Élő és feltámadott, Mindenható Jézushoz, és nem porrá lett szereteteinkhez, akik már semmit sem tudnak, és akiknek semmi részük sincs már abban, ami a Nap alatt történik!

Gyertek, gyűjtsuk meg most együtt az Ige lámpását! Vajon mire mutat rá fénye...?

A megrázó igazság

„Nem akarom továbbá, atyámfiai, hogy tudatlanságban legyetek azok felől, akik elaludtak, hogy ne bánkódjatok, mint a többiek, akiknek nincs reménységük. Mert ha hisszük, hogy Jézus meghalt és feltámadott, azonképpen az Isten is előhossa azokat, akik elaludtak (...)

Mert maga az Úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonnával leszáll az égből: és feltámadnak először, akik meghaltak volt a Krisztusban, azután mi, akik élünk, akik megmaradunk, elragadtatunk azokkal együtt az Úr elébe a levegőbe; és ekképpen mindenkor az Úrral leszünk. Annak okáért vigasztaljátok egymást e beszédekkel.” (1 Thesszalonika 4:13-14, 16-18)

„Nagy hirtelen, egy szempillantásban, az utolsó trombitaszóra;

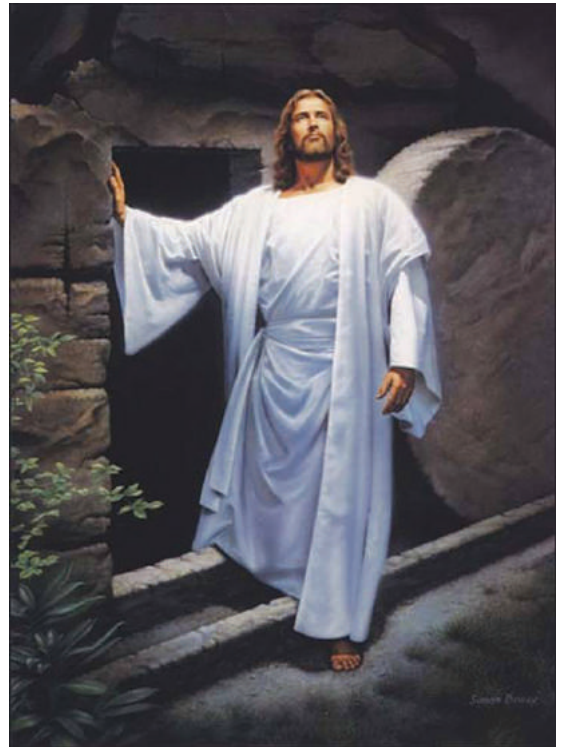
mert trombita fog szólni, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, és mi elváltozunk. Mert szükség, hogy ez a romlandó test romolhatatlanságot öltson magára, és e halandó test halhatatlanságot öltson magára.” „Mint utolsó ellenség töröltetik el a halál!” (1 Korinthus 15:52-53, 26)

Isten terve nem az, hogy e földi vándorutunk végétével minden reménységünk kihaljon. Azonban az a tanítás sem biblikus, mely szerint a halál az életnek egy másik szférában való folytatása, melyben a test nélküli lelkek Isten közelébe jutva, a lét és a tudás magasabb szintjét tapasztalják meg.

A Bibliában az élet fonalának újra felvevése a feltámadáshoz, az Isten által adományozott új, tapintható anyagi testhez kötődik. Úgy amint Jézus is anyagi testben támadott fel, akképpen lesz a mi feltámadásunk is.

Az Úr Jézus így szólt egyik búcsúbeszédében a tanítványaihoz:

„Az én Atyámnak házában sok lakóhely van. (...) Elmegyek, hogy

A feltámadt Jézus kilép a sírból

helyet készítsek néktek. És ha majd elmegyek, és helyet készítsek néktek, ismét eljövök, és magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.” (János 14:2-3)

E szavakból világosan látszik, hogy a tanítványok – Péter, Jakab, András és a többiek – még nincsenek ott, hanem a föld porában „alszanak” az Úr második, dicsőséges visszajöveteléig.

„... mert eljő az óra, amelyben mindazok, akik a koporsókban vannak, meghallják az ő szavát, és kijönnek: akik a jót cselekedték, az élet feltámadására, akik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására.” (János 5:28-29)

Tehát, amikor majd Jézus nemsokára visszatér, feltámasztja, magához veszi, és Atyja házába – a mennyei lakhelyekre – viszi minden idők elhunyt szentjeit, az abban a pillanatban még élőkkel együtt, egy új, az Övéhez hasonló, romolhatatlan testet adományozva nekik:

„Mert a mi országunk a mennyekben van, honnét a megtartó Úr Jézus Krisztust is várjuk; ki elváltoz-

Jézus nemsokára visszatér!

Jézus megjelenik tanítványainak

atja a mi nyomorúságos testünket, hogy hasonló legyen az ő dicsőséges testéhez..." (Filippi 3:20-21)

Milyen volt Jézus feltámadott, dicsőséges teste? Csupán egy tapinthatatlan, hús és csont nélküli szellem? Olvassuk el, hogyan találkozott feltámadását követően a tanítványaival:

„És mikor ezeket beszélék, megállt maga Jézus ő közöttük, és monda nékik: Békesség néktek! Megrémülvén pedig és félvén, azt hívék, hogy valami lelket látnak. És monda nékik: Miért háborodtatok meg, és miért támadtak szívetekben okoskodások? Lássátok meg az én kezeimet és lábaimat, hogy én magam vagyok: tapogassatok meg engem és lássatok: mert a léleknek nincs húsa és csontja, amint látjátok, hogy nékem van. És ezekeket mondván, megmutatá nékik kezeit és lábait. Mikor pedig még nem hívék az öröm miatt, és csodálkoznak, monda nékik: Van-é itt valami enni valótok? Ők pedig adának néki egy darab sült halat, és valami lépesmézet, melyeket elvőn, és előttök evék.” (Lukács 24:36-43)

A tanítványok azt hitték először, hogy egy „lelket”, azaz egy elhunyt embert kiábrázoló, test nélküli kísértetet látnak, mely a Sátán ügködésének eredménye,

és amely által minden időben ijesztgette és félrevezette a Szentírást nem, avagy félreismerő embereket.¹

Azonban Jézus egy anyagi, ám ugyanakkor romolhatatlan, más fizikai tulajdonságokkal rendelkező testben támadott fel, amelyhez hasonlóba nemsokára minden

Jézus a két lator között

hűségese földi követője feltámad, vagy átváltozik.

De álljunk csak meg egy pillanatra! A kereszten mellette függő, bűnbánó latornak nemde azt ígérte az Úr, hogy még aznap vele lesz a Paradicsomban²...?

¹ A *spiritizmus*, avagy az állítólagos, testetlen, élő halottakkal való kapcsolat rendkívül veszélyes csalásáról egy másik cikkben szeretnénk beszámolni, az Úr segítségével.

² A *paradicsom* szó a görög *paradeisos*-ból származik, mely a maga során a perzsa *pairidaeza* szó átírt formája, és e nyelven *bekerített helyet, királyi parkot* jelent. Amikor a héber nyelvű Ószövetséget görögre fordították az i.e. 3.-2. században – ez volt a *Szeptuaginta* fordítás

A kettőspont problémája

A lator,³ miután megdorgálta társát és bizonyoságot tett Jézus ártatlanságáról, így szólt:

„Uram, emlékezzél meg én rólam, mikor eljössz a te országodban! És monda néki Jézus: Bizony mondom néked: **Ma** velem leszel a paradicsomban.” (Lukács 23:42-43)

Ez a kijelentés, úgy tűnik, elmentmond az eddig bemutatottaknak. Csakhogy tudnivaló, hogy a görög nyelvű ókori, eredeti iratokban nem létezett sem kettőspont, sem egyéb írásjel. Ezért a bibliafordítóknak – s ugyanígy Károli Gáspárnak is – a saját igei megértésük szerint kellett elhelyezniük ezeket. Ez esetben pedig már emberi tévedés is becsúsíthat.

Ekképpen, a kérdéses szentírási rész kétféleképpen fordítható:

„Bizony mondom néked **ma**: velem leszel a paradicsomban.” Azaz, ma, amikor itt függök, látszólag tehetetlenül – biztosítalak téged bűnbocsánatod és örök életed felől.

És: „Bizony mondom néked: **Ma** velem leszel a paradicsomban.” Azaz, már ma, pénteken, habár összeroncsolt testünk itt marad, a lelkünk felszáll a mennybe.

Melyik magyarázat lehet a helyes?

–, akkor az 1 Mózes 2:8, 15 versekben az Éden kertjére vonatkozóan a fordítók a *paradeisos* szót használták (Ezékiel 31:8-ban pedig Isten kertjét jelölték így). E szót az Újszövetségben is mindössze csak háromszor találjuk meg: a már idézett helyen, Lukács 23:43-ban, illetve ezen kívül 2 Korinthus 12:4 és Jelenések 2:7 verseiben. Mindhárom helyen a *paradeisos* a mennyi kertre, a mennyországgra vonatkozik.

³ *Lator*: a rablóra, bűnözőre használt régi, magyar szó.

Mária találkozik a feltámadt Jézussal

Luther Mártonnak és a reformációnak egyik nagy elve volt az, miszerint a Szentírás önmaga magyarázója. Tekintsünk hát meg egy, a tárgyalt kérdésre vonatkozó, igen fontos igehelyet.

A feltámadás reggelén Mária, a Márta testvére találkozik a feltámadt Üdvözítővel. Örömeiben meg akarja Őt érinteni, Jézus azonban így szól:

*„Ne illess engem, mert **nem mentem még fel az én Atyámhoz...**”* (János 20:17)

Tehát, ha maga az Úr Jézus jelenti ki azt, hogy még vasárnap reggel nem ment fel Atyjához, a mennybe, akkor világos, hogy a latorral sem lehetett ott azelőtt, a pénteki nap folyamán. Ekképpen, a Biblia tanúsága szerint az első változat a helyes: a kettőspontot a ma szó után kell kitenni; így hát a – különben kitűnő munkát végző – fordító sajnós tévedett ezen írásjel elhelyezésénél.

Ez a magyarázat ugyanakkor összhangban van azzal, amit a Biblia egésze tanít: a halottak nem élnek, Jézus pedig a sírban pihent vasárnap hajnalig, és onnan jött elő, nem pedig a mennyből – avagy egyesek szerint a pokolból – érkezett vissza.

Élet – test nélkül?

„És a por földdé lenne, mint azelőtt volt, a lélek pedig megtérne Istenhez, aki adta volt azt.” (Prédikátor könyve, 12:9)

Egyesek e verset olvasva úgy gondolják, hogy a halált követően, habár a test megsemmisül, az Istenhez egy tudatos, gondolkodó, test nélküli lény tér vissza – a „lélek”. De vajon igazán ezt jelentené itt a *lélek* szó? Használjuk fel újból a teljes bibliai kontextus elvét!

Az idézett igeversek, mely a porba visszatérő test és a lélek szétválásáról beszél, érdekes és logikus módon, van egy igei párja, amely a test porból való megalkotásáról, és a lélekkel való felruházásáról szól:

„És formálta vala az Úr Isten az embert a földnek porából, és lehetett vala az ő orrába életnek lehelete. Így lőn az ember élő lélekké.” (1 Mózes 2:7)

Mit jelent ez? Isten a föld porából, azaz a földben levő kémiai elemekből (oxigén, hidrogén, nitrogén, szén, kalcium, stb.) csodálatos módon megalkotta az első

ember, Ádám sok milliárd sejtből álló, rendkívül bonyolult testét. Ez azonban még élettelen volt. Ahhoz, hogy életre keljen, szükség volt az Istentől jövő „élet leheletére”, mely megelevenítette, élővé tette a test gépezetét. Ekképpen vált az ember *élő lélekké*, azaz személyé. (Itt a *lélek* szó személyt jelent, mint amikor pl. mi is azt mondjuk, hogy ez egy 800 lelkes falu vagy gyülekezet).

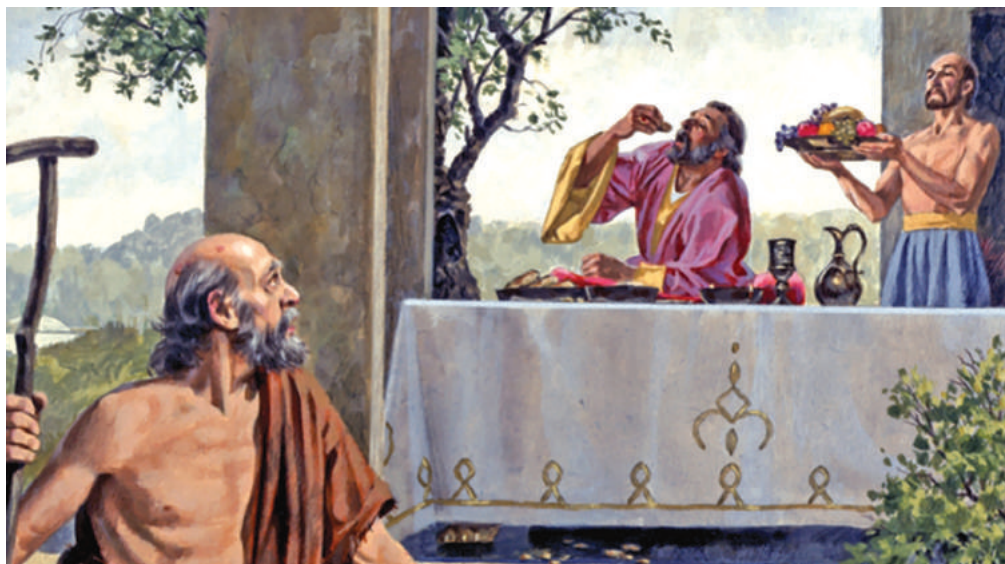
Olyan ez, mint a villanykörte: sem a körte, sem a falba rejtett villanydrótban levő áram nem világítanak önmagukban. Ám ha a villanyt felkapcsoljuk, akkor az áram átfut az izzószálon, és a körte világítani kezd. Tehát: *áram + villanykörte = világosság*, úgy ahogy *porból levő test + élet lehelete = élő lélek*, azaz élet.

Az élet lehelete, amelyet Isten az ember orrába lehelt, vagyis az élet Istentől származó ereje vagy ajándéka az, ami visszatér Istenhez.

Ugyanakkor figyeljük meg: az élet lehelete csak a testtel *együtt* jelent tudatos lényt, élő embert. Ádám por-teste az élet leheletét megkapva *vált* élő lélekké, és nem egy már azelőtt is tudatos szellemi lény költözött be a testébe, mint egy ruhába – amint azt egyes pogány filozófiák tanítják.

Végül pedig tekintsünk meg egy könnyen félreérthető ígértést.

A szegény Lázár és a gazdag ember

A gazdag ember és a szegény Lázár története

Lukács 16:19-31 verseiben egy sok mondanivalót rejtő történetet találunk. Egy név szerint nem említett gazdag ember háza előtt Lázár, egy szegény, beteg koldus hever. Egy idő után mindketten meghalnak, és Lázár Ábrahám kebelébe vitetik, míg a gazdag a pokol tüzébe vettetik. A két megholt olyan közel van, hogy egymást láthatják, és a gazdag ember kéri Ábrahámot, engedje Lázárt egy kis vízzel hűsíteni nyelvét a nagy gyötrelemben, majd azt is, hogy küldje vissza azt a gazdag ember házához, figyelmeztetni családját, nehogy ide jussanak – azonban Ábrahám, a kellő érveket felhozva, mindkét kérést megtagadja.

A kérdés itt rögtön az: egy való, már bekövetkezett vagy bekövetkező eseménysort leíró, tanító jellegű példázatról van szó, úgy mint az irgalmas samaritánus vagy a tékozló fiú példázata, vagy egy *allegóriát* találunk itt?

Ha az első feltevés lenne az igaz, akkor az ellentmondana az eddig tanulmányozott bibliai igéknek: akkor a halottak élnek, beszélnek, gondolkodnak, éreznek, és a lélek már rögtön a halál után megkapja jutalmát, nem lévén szüksége Jézus

visszajövetelére, a feltámadásra és az ezt követő ítéletre.

Ha allegóriáról, azaz jelképes példázatról van szó, akkor mind ebben mélyebb tanítás rejlik, ám az allegória elemei képzeletbeliek. Hasonlóak a *fabulák* (tanítómesék): a róka meg a szőlő, a tücsök és a hangya, a róka és a holló, stb. Ezek nem azt akarják mondani, hogy az illető események valóban megtörténtek, vagy hogy az állatok beszélni tudnának, hanem a megfelelő tanulságokat közvetítik.

A Bibliában még két allegorikus történetre lelünk: az első Gedeon egyik fiának, Jótámnak a tanítómeséje,⁴ melyben a fák királyt akarnak választani, és végül a galagonyabokorra esik választásuk – ezzel példázva a síkemiek helytelen döntését, amikor a Gedeon fiait legyilkoló gonosz Abiméleket tették királlyá. Senki sem gondolná ezt olvasva, hogy a cédrusfa és az olajfa valóban beszélni tudnak, és királyt is szoktak választani!

A másik allegorikus példázat a Jóás izraeli királyé, melyben a bogáncskóró azt kéri a libáni cédrustól, hogy adja leányát feleségül az ő fiához⁵ – ezáltal Amácia júdai király méltatlan voltát akarva kihangsúlyozni. Az olvasó itt is azonnal a tanulásra figyel, és tudja, hogy a szereplők jelképesek.

Ugyanez igaz a gazdag ember és a szegény Lázár történetére: az Ószövetséget jól ismerő zsidók szemében a halottak és Ábrahám valóságos párbeszéde, valamint a

4 Bírák 9:8-15

5 2 Királyok 14:9

Libanoni cédrusok

megholt Ábrahámnak a még élőkkel kapcsolatos ismeretei⁶ éppen olyan képtelenségek lettek volna, mint a fák közötti beszélgetés vagy házasság – ugyanakkor a mondanivalót rögtön megérthették.

Hogy mit is üzen igazából ez az allegorikus példázat, azt majd az utolsó ítéletről szóló cikkben fogjuk megtárgyalni.

6 Ábrahám és Jákób (Izráel) már nem ismeri az élőket: „... hiszen Ábrahám nem tud minket, és Izráel nem ismer minket.” (Ésajás 63:16). A halottak nem élnek: „A meghaltak nem élnek, és az árnyak nem kelnek föl...” (Ésajás 26:14)

Ha bánat ér, tekintsünk fel az égre, ahonnan a megtartó Jézus Krisztust várjuk

Kedves Olvasók! Bízunk rá magunkat Isten jóságára: Ő a legjobbat kívánja számunkra. Milyen öröm lenne abban, ha a halottaknak továbbra is szemlélniük kellene az utánuk maradtak szenvedéseit?

Másrészt Isten azt akarja, hogy mi, élők, és minden idők hűségesei az értünk eljövő Jézussal együtt lépjünk be nemsokára a számunkra elkészített mennyei hajlékokba. Legyen ez mindannyiunk tapasztalata! Ámen.

(J.E.)

Könyv-
ajánló

Roger Mourneau: *Játék a tűzzel*

Roger, a kanadai francia fiatalember a második világháborúból hazatérve, barátjával egy montreali klubba kerül. Itt nagyon furcsa dolgok történnek, amelyek az elején vonzóknak tűnnek: az itt munkálkodó titokzatos lények mintha a klubtagok meggazdagodását és boldogságát tartanák szem előtt... ám egy napon minden megváltozik.

Pillantsunk be mi is a láthatatlan világ színpalái mögé e rendkívül izgalmas könyv révén, melyben a szerző a saját életútját írja le – a hitetlenségből és spiritizmusból a Jézus Krisztusban való hit és szabadulás csodájáig.

Ára: 104 oldal – 7 lej. Megrendelhető szerkesztőségünk elérhetőségein, avagy lapterjesztőinknél.

Nyerő kérdés

A Biblia egyik legszebb igeverse:

„Mert úgy szerette Isten e világot, ...”

Folytassuk és adjuk meg az igehelyet is!

A válaszokat postán, e-mailben vagy SMS által várjuk a szerkesztőség elérhetőségein. A jó választ adók könyvjutalomban részesülnek.

***

A decemberi **Nyerő kérdés** válaszai:

- Dávid Ferenc élete során négy felekezet tagja volt: katolikus, lutheránus, református és unitárius.
- Az Atya az angyaloknak parancsolja meg hogy az Ő elsőszü-

löttét (a Fiút) imádják. „Viszont mikor behozza az ő elsőszülöttét a világba, így szól: És imádják őt az Istennek minden angyalai.” (Zsidók 1:6)

- A Biblia a 3 Mózes 11. fejezetében foglalkozik legrészletesebben a tiszta-tisztátalan állatok közötti különbséggel.

Házastárs-kereső

❖ Mindenkit üdvözlök, aki e bemutatkozót olvassa. 43 éves, 175 cm magas buszsofőr vagyok, és Szamosújváron élek.

Van egy kis lakásom, míg a városzéli zöldséges kertünket a szüleimmel együtt dolgozzuk. Hiszek az Úr Jézusban, mint személyes Megváltóban, és igyekszem odafigyelni az Ő szavára.

Szeretem a természetet, az egyszerűséget, és nagyra becsülöm az alázatosságra, szelídségre való törekvést, az Úr tanítása szerint. Hiszem, hogy ezen jellemvonások a boldog házasság alapfeltételei. Református vagyok, azonban a leendő élettársamnak nem a vallását, hanem a jellemét tartom fontosnak.

Kedves nőtestvérem, ha szeretnél velem megismerkedni, akkor ezen a számon hívd: 0748 841 306.

Szép napot és életükre sok áldást kívánva, szeretettel: Lajos.

❖ 163 cm magas, 60 év körüli, Tordán egyedül élő, házimunkát, főzést szerető nő vagyok, és komoly, istenfélő, alkoholt nem fogyasztó férfi barátságát keresném, házasság céljából. Tel. 0745 518 316

❖ 39 éves, 170 cm magas, nem dohányzó és alkoholt nem fogyasztó, külföldön dolgozó férfi hozzám illő, komoly, fiatal hölgy barátságát keresem házasság céljából. Tel. 0034 678 216 243, vagy 0034 642 9401. E-mail: sanyikov30@yahoo.com

Hirdetések

Figyelem! Az alábbi hirdetés már megjelent a 10. számban, azonban hibás telefonszámmal. Az mostani telefonszám a jó. Szíves elnézésüket kérjük!

❖ Gyalui műanyag (Termopan) asztalos mester ablak, ajtó készítést, terasz beépítést vállal jó minőségű

alapanyagokból Kalotaszeg egész területén. Gyors és pontos végrehajtás. Szeretettel várom hívásaikat: Balázs Lóránt, tel. 0741 131 844.

❖ Ipari alpinizmus szakértők, magaslati munkákat vállalunk. Templom, háztető és kémény javítások, festés, szigetelés, szerelések. Zsolt, Mákófalva, tel. 0744 959 711. E-mail: speosadi@yahoo.com.

Szállás és kiadó szobák: Szabi Vendégház

A Szabi Vendégház Magyarlóna központjában a Református temp-

lom mellett található, Kolozsvártól 9 km távolságra. Családias hangulatú épületének minden szobáját zuhanyzóval, kábel TV-vel, WIFI kapcsolattal láttuk el. A 10 szoba 21 fő kényelmes elhelyezését biztosítja. Vendégházunkban ugyanakkor a vendégek számára kialakított sütésre-főzésre alkalmas konyha is rendelkezésre áll.

Sok szeretettel várjuk Önöket!

Elérhetőségeink: telefonszámunk 0740 704 343, e-mail címünk: szatmari.erzsike@yahoo.com

Kalotaszeg: Nádasmente: Bács, Szucság, Méra, Vista, Türe, Mákó, Bogártelke, Daróc, Inaktelke, Egeres-Gyártelep, Egeres-falu, Jegenye. **Havasolja és környéke:** Györgyfalva, Szászfenes, Lóna, Magyarfenes, Tordaszentlászló, Léta, Gyalu, Magyarapus, Kiskapus, Gyerővásárhely. **Felszeg:** Gyerőmonostor, Kőrösfő, Sárvasár, Nyárszó, Bánffyhunad, Damos, Jákótelke, Magyarvalkó, Kalotaszentkirály, Magyarókereke. **Alszeg (Almás völgye):** Ketesd, Bikal, Zsobok, Sztána, Farnas, Kispetri, Nagypetri, Váralmás, Bábony, Középlak, Zsombor.

Kalotaszeg Reménye

Szerkesztő: **Jancsó Erik**

Olvasószerkesztő és korrektor:

Cserei Hajnalka

E-mail:

kalotaszegremeny@gmail.com

Honlap: www.kalotaszegremeny.ro

Tel: 0749 021 935

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12 (szám)

ISSN/ISSN-L: 2501-3041

Készült: a *Viața și Sănătatea* Kiadó nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A *Kalotaszeg Reménye* egy magánkezdemenyezésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, ez utóbbi jobb megismerésével együtt, kiemelve egyúttal Kalotaszeg keresztényi és szellemi értékeit is (templomok, tájak, reprezentatív épületek, Istent dicsőítő irodalmi alkotások, stb). Ugyanakkor, mivel az *Igemagyarázatok a szerkesztő és a szerzők személyes meglátását tükrözik*, bizonyos tekintetben különbözhetnek egyik vagy másik történelmi Egyház vagy egyéb felekezetek álláspontjától.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail avagy postai levél útján, a fenti címen. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Kalotaszeg Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a Bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.